

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

РЕГІОНАЛЬНА ІСТОРІОГРАФІЯ І ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Силабус освітнього компонента

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А 4 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітня програма	Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Денна/заочна
Курс, семестр	I; I
Обсяг дисципліни	5 кредитів (150 год.)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача	Адамський Віктор Романович, кандидат історичних наук, доцент
Контактний телефон, e-mail	0969379191, v.adam@ukr.net
Розміщення курсу	https://drive.google.com/drive/folders/1LId3VuTZkuLq2K6WgG17kItmga-qOc1K

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна програма з дисципліни «Регіональна історіографія та джерелознавство» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки магістрів напряму підготовки А Освіта, спеціальності А4 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

Навчальний курс підвищеної складності призначений для поглибленого вивчення істориками, які навчаються на другому освітньо-кваліфікаційному рівні (магістр), сучасного стану української історичної науки, її сприйняття у межах світової та європейської історіографії, кореспондуванню української національної історичної парадигми з відповідними моделями інших спільнот тощо. Він дозволить з'ясувати сутність основних теоретичних та методологічних викликів які постали перед українською історичною наукою в умовах глобалізації сучасного світу, зокрема в її регіональному вимірі. Крім того, дати системні знання про основні поняття джерелознавства, сформулювати вміння аналізувати ці поняття в системі різних загальнонаукових парадигм, висвітлити взаємозв'язки і взаємовпливи окремих видів історичних джерел, виробити навички джерелознавчого аналізу і синтезу історичних джерел та їх комплексів, виявити закономірності їх еволюції, навчити використовувати історичні джерела в професійній діяльності документознавців.

Отже студентам пропонується синтезуючий курс, що дозволив би у цілісності поглянути на загальнолюдський історичний процес і місце у ньому української регіональної історії. З іншого боку, це дозволить чіткіше з'ясувати предмет та об'єкт «Історії України», тим самим диференціювати історичне знання.

Необхідні знання та навички опановуються магістрантами шляхом проведення з ними навчальних занять у формі лекцій, семінарів, а також індивідуальних занять, консультацій і самостійної роботи.

Метою викладання навчальної дисципліни «Регіональна історіографія та джерелознавство» є опанування майбутніми фахівцями комплексом знань, вмінь та навичок з актуальної української регіональної історіографії та джерелознавства. Це дозволить виробити професійне володіння предметом, розуміння закономірностей розвитку історичного знання у формі національних парадигм та їхньої взаємодії з домінуючими історіографічними концептами.

Завдання курсу «Регіональна історіографія і джерелознавство» полягає у тому, щоб сформувати у магістрантів досконалі знання з теорії історіописання, методології, історіографії, історіософії (філософії історії), історичного джерелознавства стосовно сучасної історіографічної та джерелознавчої ситуації, в якій опинилася українська історична наука; опанувати основний науковий набуток сучасної світової та української історичної науки, внесок українських науковців у формування нових напрямків історичних регіональних досліджень; вільно володіти фактичним матеріалом з розвитку української регіональної історіографії; знати основні періоди становлення української історичної науки у Подільському регіоні; дати наукову оцінку сучасній історіографічній ситуації; змін дослідницьких парадигм, кризових явищ у світовій та українській історичній науці; знати персоналії найвідоміших сучасних українських істориків, регіональні наукові школи й середовища, що склалися на нинішній час; сформулювати уявлення про джерельну базу вітчизняної історії; проаналізувати історію становлення українського джерелознавства; розвивати навички дослідницької роботи з джерелами та об'єктивного їхнього аналізу.

Опановуючи курс «Регіональна історіографія і джерелознавство», магістранти повинні **знати:**

- передбачені програмою знання і на цій основі набути необхідних вмінь та навичок щодо методики історіографічного та теоретико-методологічного аналізу проблем розвитку сучасної регіоналістики;

- опанувати сучасною історичною, історіографічною та джерелознавчою термінологією, понятійним апаратом, теоретичними здобутками з галузі регіонального історіознавства та джерелознавства;

- знати джерела та періодизацію історіографії історії України;
- природу регіональної історіографії та її місце у процесі історичного пізнання;
- школи, течії та напрямки в регіональній історіографії, які відігравали провідну роль у розвитку історичної науки;

- основні політичні, соціальні та культурні чинники, що вплинули на становлення та розвиток історіографічного процесу на Поділлі у XVIII – на початку XXI ст.;

- основні та актуальні проблеми вітчизняного джерелознавства.

Знання з курсу «Регіональна історіографія і джерелознавство» сприятимуть удосконаленню науково-дослідницьких навиків та **вміння** магістрантів:

- опрацьовувати джерела з курсу, здійснювати джерелознавчий аналіз;
- аналізувати минуле та сучасне української історичної науки з погляду подальших перспектив її розвитку;

- визначати внесок провідних істориків у становлення та розвиток української регіональної історіографії;

- використовувати набуті вміння при написанні власних дослідницьких текстів, зокрема магістерської роботи;

- працювати з різними видами джерел;
- готувати повідомлення, опрацювавши конкретне джерело;
- добирати аргументи на користь власної позиції та формулювати науково обґрунтовані висновки.

Методика курсу передбачає спільну творчість викладача і студента, діалог, групові дискусії, власні дослідження, тренінги.

2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Регіональна історіографія та джерелознавство» значно підвищиться, якщо здобувачі вищої освіти попередньо опанували матеріал таких дисциплін, як-от: «Давня історія України (інтегрований курс)», «Історія середніх віків України», «Нова історія України», «Новітня історія України».

3. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Змістовий модуль 1.

Образи регіональної історіографії

Тема 1. Регіональна історіографія: зміст і структура поняття (2 год.)

Поняття «регіональна історія» в українській історіографії. Т. Попова. Я. Верменич. І. Колесник. Генеалогія регіональної історії. «Територіально-історичний» проєкт школи В. Антоновича. Територіально-історичні студії у творчій спадщині М. Грушевського. Краєзнавство як галузь дослідження та культурний рух. «Ренесанс» регіональної історії. Поділля як етнографічний та історико-культурний регіон України.

Тема 2. Поділля у світлі наукових інтерпретацій ХІХ ст. (2 год.)

Польський внесок у вивчення історії краю. Ян Потоцький. В. Марчинський. О. Пшездзєцький. М. Балінський. Т. Ліпінський. А. Марцинківський. О. Яблоновський. Ю. Ролле. О. Прусевич.

Роль Подільського губернського статистичного комітету в дослідженні історії краю. М. Яворовський. Подільський єпархіальний історико-статистичний комітет та Подільське церковне історико-археологічне товариство на ниві дослідницьких проєктів з історії Поділля. Періодичне видання «Подольские епархиальные ведомости» в поширенні знань про регіон. М. Доронович. М. Орловський. Ю. Сіцинський. Поділля в науковій спадщині В. К. Гульдмана. Синтетична праця П. Батюшкова та М. Петрова «Подолія».

Внесок В. Антоновича у вивчення Поділля. Студії М. Грушевського з історії краю.

Тема 3. Поділля у вивченні істориків періоду Української революції 1917–1921 рр. (2 год.)

Творчий доробок академічної спільноти Кам'янець-Подільського державного українського університету у справі вивчення історії Подільського краю. Д. Дорошенко. Гр. Наш. І. Огієнко.

Тема 4. Поділля у розрізі культурних періодів радянської доби (2 год.)

Кабінет виучування історії Поділля при Кам'янець-Подільському Інституті народної освіти. Розвиток краєзнавчого руху на Поділлі у 1920-х роках та його роль у дослідженні краю. Ю. Сіцинський. В. Герінович. В. Отамановський. Формування тоталітарної системи та припинення досліджень з регіональної проблематики. Історія Поділля у студіях дослідників краю періоду радянської лібералізації. С. Гуменюк. І. Зеленюк. А. Паравійчук. Регіональні студії крізь призму реалій «пізнього» соціалізму. М. Петров. І. Винокур. Є. Назаренко. Всеукраїнський видавничий проєкт «Історія міст і сіл України».

Тема 5. Поділля в історіографічних студіях сучасності (2 год.)

Проголошення незалежності України та створення умов для нової історіографічної ситуації. Відродження краєзнавчого руху та поділлязнавчих студій. Українська революція середини ХVІІІ ст. в контексті розвитку Подільського регіону у працях В. Смолія та В. Степанкова. Поділля періоду Української революції 1917–1921 рр. у студіях О. Завальнюка та В. Рекрута. ІІ світова війна і Поділля у науковій творчості С. Гальчака, П. Слободянюка,

Ю. Блажевича. Історія краєзнавчого руху на Поділлі у працях Л. Баженова, В. Прокопчука та С. Гальчака. Комплексні дослідження з історії Поділля. С. Трубочанінов. І. Рибак. Історіографічний доробок з історії населених пунктів регіону: С. Єсюнін, В. Прокопчук, С. Гальчак та ін.

Тема 6. Інституційні центри дослідження історії Поділля (2 год.)

Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка та його філії у Вінниці та Хмельницькому. Дослідницькі проекти з історичної проблематики науковців Хмельницького національного університету та Інституту української археографії та джерелознавства НАН України. Центр дослідження історії освіти Поділля спільно з Відділенням загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України. Внесок творчих спілок та громадських організацій в дослідження історії краю.

Змістовий модуль 2.

Актуальні проблеми історичного джерелознавства

Тема 7. Формування історичного джерелознавства як наукової та навчальної дисципліни.

Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства (2 год.)

Інституціоналізація історичного джерелознавства. Витоки наукової дисципліни у західноєвропейській соціогуманітаристиці. Жан Болланд. Франческо Саккіні. Ж. Мабільйон. Б. Монфокон. Д. Дідро. Вольтер. Вплив романтизму та позитивістської методології на становлення джерелознавства. Роль університетських центрів в Україні в оформленні джерелознавства. Джерелознавство та розвиток архівної, музейної й археографічної справи.

Визначення предмета, структури, завдань та міжпредметних зв'язків історичного джерелознавства. М. Костомаров. М. Драгоманов. Ф. Леонтович. Д. Багалій. Наукове осмислення природи джерела. Класифікації історичних джерел.

Тема 8. Розробка методики дослідження джерел в історичній науці (2 год.)

Загальнонаукові та міждисциплінарні підходи й методи. М. Максимович. М. Маркевич. М. Костомаров. М. Петров. Розробка спеціальних історичних методів і джерелознавчих методик. Ф. Леонтович. М. Драгоманов. Концепція зовнішньої та внутрішньої критики як двох етапів дослідження історичних джерел. Е. Бернгейм. В. Антонович.

Тема 9. Методологія підготовки історико-джерелознавчих досліджень (2 год.)

Формування теми відповідних досліджень, їх роль і значення для історичної науки. Загальна схема роботи з джерелами та її відношення до структури історико-джерелознавчих досліджень. Відображення тематичних, методичних, лінгвістичних та евристичних аспектів в дослідженнях.

Тема 10. Джерелознавчі студії з історії Поділля доби незалежності (2 год.)

Джерелознавчі центри з вивчення історії Поділля. Джерелознавчі студії Державного архіву Хмельницької області. Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина». Документальні видання з історії Поділля Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Науково-краєзнавчий збірник «Краєзнавець Хмельниччини». Джерелознавчий доробок з історії Поділля Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Науково-краєзнавчий збірник «Хмельницькі краєзнавчі студії».

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				
		Аудиторних занять			СРС	Разом
		Лекції	Семінари	Всього		
Змістовий модуль 1. Образи регіональної історіографії						
1	Регіональна історіографія: зміст і структура поняття	2	2	4	9	13
2	Поділля у світлі наукових інтерпретацій XIX ст.	2	4	6	10	16
3	Поділля у вивченні істориків періоду Української революції 1917–1921 рр.	2	4	6	10	16
4	Поділля у розрізі культурних періодів радянської доби	2	4	6	10	16
5	Поділля в історіографічних студіях сучасності	2	4	6	10	16
6	Інституційні центри дослідження історії Поділля	2	4	6	10	16
	Разом	12	22	34	59	93
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми історичного джерелознавства						
7	Формування історичного джерелознавства як наукової та навчальної дисципліни. Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства	2	2	4	10	14
8	Розробка методики дослідження джерел в історичній науці	2	2	4	10	14
9	Методологія підготовки історико-джерелознавчих досліджень	2	2	4	10	14
10	Джерелознавчі студії з історії Поділля доби незалежності	2	3	5	10	15
	Разом	8	9	17	40	57
	ВСЬОГО	20	31	51	99	150

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				
		Аудиторних занять			СРС	Разом
		Лекції	Семіна р	Всього		
Змістовий модуль 1. Образи регіональної історіографії						
1	Регіональна історіографія: зміст і структура поняття	2		2	13	15
2	Поділля у світлі наукових інтерпретацій XIX ст.	2		2	13	15

3	Поділля у вивченні істориків періоду Української революції 1917–1921 рр.		2	2	13	15
4	Поділля у розрізі культурних періодів радянської доби	2		2	13	15
5	Поділля в історіографічних студіях сучасності	2		2	13	15
6	Інституційні центри дослідження історії Поділля		2	2	13	15
	Разом	8	4	12	78	90
Змістовий модуль 2.						
Актуальні проблеми історичного джерелознавства						
7	Формування історичного джерелознавства як наукової та навчальної дисципліни. Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства				15	15
8	Розробка методики дослідження джерел в історичній науці				15	15
9	Методологія підготовки історико-джерелознавчих досліджень	2		2	13	15
10	Джерелознавчі студії з історії Поділля доби незалежності		2	2	13	15
	Разом	2	2	4	56	60
	ВСЬОГО	10	6	16	134	150

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

№ заняття	Тема заняття	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1</i>		
<i>Образи регіональної історіографії</i>		
1	Регіональна історіографія: зміст і структура поняття	2
2	Поділля у світлі наукових інтерпретацій XIX ст.	4
3	Поділля у вивченні істориків періоду Української революції 1917–1921 рр.	4
4	Поділля у розрізі культурних періодів радянської доби	4
5	Поділля в історіографічних студіях сучасності	4
6	Інституційні центри дослідження історії Поділля	4
<i>Змістовий модуль 2</i>		
<i>Актуальні проблеми історичного джерелознавства</i>		
7	Формування історичного джерелознавства як наукової та навчальної дисципліни. Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства	2
8	Розробка методики дослідження джерел в історичній науці	2
9	Методологія підготовки історико-джерелознавчих досліджень	2
10	Джерелознавчі студії з історії Поділля доби незалежності	3
	ВСЬОГО	31

Заочна форма навчання

№ заняття	Тема заняття	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1</i> <i>Образи регіональної історіографії</i>		
1	Регіональна історіографія: зміст і структура поняття	
2	Поділля у світлі наукових інтерпретацій ХІХ ст.	
3	Поділля у вивченні істориків періоду Української революції 1917–1921 рр.	2
4	Поділля у розрізі культурних періодів радянської доби	
5	Поділля в історіографічних студіях сучасності	
6	Інституційні центри дослідження історії Поділля	2
<i>Змістовий модуль 2</i> <i>Актуальні проблеми історичного джерелознавства</i>		
7	Формування історичного джерелознавства як наукової та навчальної дисципліни. Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства	
8	Розробка методики дослідження джерел в історичній науці	
9	Методологія підготовки історико-джерелознавчих досліджень	
10	Джерелознавчі студії з історії Поділля доби незалежності	2
	ВСЬОГО	6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

№ з/п	Тема	Вид роботи	Форма звітності
1	Регіональна історіографія: зміст і структура поняття	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
2	Поділля у світлі наукових інтерпретацій ХІХ ст.	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
3	Поділля у вивченні істориків періоду Української революції 1917–1921 рр.	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
4	Поділля у розрізі культурних періодів радянської доби	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
5	Поділля в історіографічних студіях сучасності	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
6	Інституційні центри дослідження історії Поділля	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
7	Формування історичного джерелознавства як наукової та навчальної дисципліни. Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
8	Розробка методики дослідження джерел в історичній науці	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
9	Методологія підготовки історико-джерелознавчих досліджень	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.
10	Джерелознавчі студії з історії Поділля доби незалежності	Опрацювання теоретичного матеріалу.	Конспект, нотатки.

7. НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ТА РЕСУРСИ

Основна література:

1. Баженов Л. В. Alma mater подільського краєзнавства (Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики XIX – початку XXI століть): наук. вид. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. 416 с.
2. Богдашина О. М. Джерелознавство історії України: теорія, методика, історія. 2-ге вид., доп. і переробл.: Навч.-методич. посіб. Харків: Тарбут Лаам, 2005. 192 с.
3. Верменич Я. В. Історична регіоналістика : навч. посіб. / Відп. ред. В. А. Смолій; М-во освіти і науки України; НАН України, Ін-т історії України. Київ: Ін-т історії України, 2014. 412 с.
4. Історіографічна класика. Антологія української історичної думки XIX–XX ст. / Відп. Ред. і авт. Вступ. слова В. Смолій; авт. Супровідних статей, укладач приміток, коментарів, показчиків і бібліографії О. Ясь. Київ: Інститут історії України НАН України, 2021. 600 с.
5. Прокопчук В. С. Під егідою Українського комітету краєзнавства. Дунаївці-Суми, 2025. 312 с.
6. Телячий Ю., Адамський В. Краєзнавчий рух на Хмельниччині в умовах воєнного стану: Діяльність Хмельницької обласної організації НСКУ у 2022–2024 роках. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2025. 233 с.

Допоміжна література:

1. Адамський В. Р. «Просвіти» Поділля в добу Української Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918 рр.): Дослідження. Документи. Матеріали. Хмельницький: ФОП Цюпак А. А., 2018. 478 с.
2. Адамський В. Р., Кришук Б. С., Телячий Ю. В. «Просвіти» Поділля в добу Директорії УНР (1918–1920): Дослідження. Документи. Матеріали. Хмельницький: ФОП Цюпак А. А., 2016. 428 с.
3. Архівна справа на Хмельниччині: Збірник документів, матеріалів і світлин / Ред. кол.: Л. В. Баженов, В. Г. Байдич, О. М. Завальнюк та ін. Хмельницький: ТОВ Поліграфіст-2, 2012. 416 с.
4. Баженов Л. В. Історичне краєзнавство Правобережної України XIX – на початку XX ст.: Становлення. Історіографія. Біобібліографія. Хмельницький: Доля, 1995. 256 с.
5. Гальчак С. Д. Поділля: природа, людина – еволюція, історичний розвиток. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2006. 368 с.
6. Григор'єв-Наш. Поділля: Географічно-історичний нарис. Кам'янець на Поділлі: Друкарня Подільської губернської народної управи, 1919. 85 с.
7. Джерелознавство історії України: Довідник: Навч. посіб. для студ. вузів / Я. Є. Боровський, М. Я. Варшавчик, І. Н. Войцехівська, О. І. Ганжа, П. В. Голобуцький. Київ: Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, 1998. 211 с.
8. Дорошенко Д. І. Огляд української історіографії. Державна школа: Історія. Політологія. Право. Київ: Українознавство, 1996. 220 с.
9. Завальнюк О. М., Олійник С. В. Поділля та Південно-Східна Волинь за Центральної Ради: навч. посіб. для студ. іст. фак. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори–2006», 2017. 130 с.
10. Поділля в добу Української революції. Рік 1917: Док. та мат. / Упоряд., авт. передм. В. Р. Адамський. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2017. 847 с.
11. Поділля і Південно-Східна Волинь у добу Української революції (1919–1921 рр.) та повстанського руху під проводом Я. Гальчевського (1921–1924 рр.): Збірник документів, матеріалів та світлин / Упоряд.: В. Г. Байдич, О. М. Завальнюк, Ю. В. Олійник, В. В. Галатир, Т. Д. Павлунішена. Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2015. 536 с.
12. Поділля: історико-етнографічне дослідження / Л. Ф. Артюх, В. Г. Балущок, З. Є. Болтарович, С. М. Боньковська, В. К. Борисенко, О. О. Боряк, М. С. Глушко та ін.; А. П. Пономарьов (відп. ред.). Київ: Видавництво незалежного культурного центру «Доля», 1994. 504 с.

13. Почесні краєзнавці Хмельниччини: довідково-бібліографічне видання / упорядн., автори вступ. ст. В. Р. Адамський, В. С. Прокопчук. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2025. 460 с.

14. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. Київ: Ін-т історії України, 2014. Ч. 1. 214 с.

15. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. Київ: Ін-т історії України, 2014. Ч. 2. 304 с.

Інформаційні ресурси:

1. Сайт Інституту історії України НАН України: <http://history.org.ua>.

2. Сайт української зарубіжної книги «Діаспоріана»: <https://diasporiana.org.ua>.

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти (поточний і підсумковий) з дисципліни «Українсько-польські відносини: історія і сучасність» здійснюється згідно з кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу. Рейтинг здобувача освіти із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, практична перевірка, презентації, письмовий контроль.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма контролю: диференційований залік.

Поточне оцінювання денної форми навчання містить бали за участь у семінарському занятті (5 балів). за написання реферату 25 балів. Разом 100 балів. До заліку не допускаються здобувачі, які не виконали всі види обов'язкових самостійних робіт, передбачених програмою, а також підсумкова оцінка якого становить менше 35 балів. Якщо студент набрав 35-59 балів, то він обов'язково складає залік. Якщо студент набрав 60-100 балів, то за наявності бажання підвищити рейтинг здобувач може складати залік. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба.

Поточне оцінювання заочної форми навчання містить бали за участь у семінарському занятті (20 балів). за написання реферату 40 балів. Разом 100 балів. До заліку не допускаються здобувачі, які не виконали всі види обов'язкових самостійних робіт, передбачених програмою, а також підсумкова оцінка якого становить менше 35 балів. Якщо студент набрав 35-59 балів, то він обов'язково складає залік. Якщо студент набрав 60-100 балів, то за наявності бажання підвищити рейтинг здобувач може складати залік. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба.

Критерії оцінювання відповідей студентів на заліку: правильність, точність, повнота відповіді; вільне володіння матеріалом; розуміння матеріалу курсу; вміння наводити приклади.

Остаточна оцінка рівня знань з навчальної дисципліни складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів, і рейтингу з атестації (залік) – не більше 25% від кількості набраних балів за семестр.

Еквівалент оцінки в балах для кожної теми визначено в таблиці.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна форма навчання

Участь у семінарському занятті										Реферат	Залік	Разом
ЗМ-1						ЗМ-2						
T. 1	T. 2	T. 3	T. 4	T. 5	T. 6	T. 7	T. 8	T. 9	T. 10			
5	10	10	10	10	10	5	5	5	5	25	25% від суми набраних балів	100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Заочна форма навчання

Участь у семінарському занятті										Реферат	Залік	Разом
ЗМ-1						ЗМ-2						
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т. 10			
		20			20				20	40	25% від суми набраних балів	100

Під час поточного контролю з дисципліни враховуються результати навчання здобувача, отримані ним у неформальній освіті (навчання на відкритих онлайн-курсах, вебінарах, участь у конференціях тощо).

Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Умовами для зарахування результатів навчання є такі:

- наявність сертифікату;
- відповідність змісту, компетентностей, результатів навчання освітньої послуги фаховому спрямуванню навчальної дисципліни (програмним компетентностям та програмним результатам навчання).

Перезарахування результатів навчання з окремих тем здійснюється в межах балів (викладач визначає кількість).

Для перезарахування результатів навчання з дисципліни (з усіх тем), отриманих у неформальній та інформальній освіті, здобувач подає декану факультету:

- заяву;
- завірені у встановленому порядку копії документів, що підтверджують участь здобувача у заході неформальної освіти (свідоцтва, сертифікати, дипломи тощо, які підтверджують ті вміння, які здобувач отримав під час навчання).
- опис заходів неформальної освіти (інформаційний лист, запрошення, програма тощо);
- опис змісту та результатів інформальної освіти.

Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється за такою схемою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Додаткова інформація з дисципліни:

Перелік питань, які виносяться на підсумковий контроль:

1. Дайте визначення предмета та об'єктів української регіональної історіографії. Назвіть види історіографічних праць.
2. Назвіть основні періоди розвитку української історичної думки та науки у Подільському регіоні.
3. У чому проглядається взаємозв'язок зародження українського козацтва, утворення Запорозької Січі та Хмельниччини та розвитку історичної думки?
4. Якою мірою простежується ідея українського автономізму в «Записке о Малороссии, её жителях и произведениях» Я. Марковича?
5. З'ясуйте загальні умови розвитку історичної науки на Поділлі в першій половині XIX ст.
6. Охарактеризуйте наукові твораиства в Подільській губернії у другій половині XIX ст.
7. Визначте вклад М. Максимовича у дослідженні історії запорозького козацтва, Хмельниччини, Гетьманщини і Коліївщини.
8. Охарактеризуйте життєвий шлях та суспільно-політичні погляди засновника народницького напрямку в історіографії М. Костомарова.
9. Чому В. Антоновича вважають фундатором української національної історіографії?
10. З'ясуйте життєвий шлях і суспільно-політичні погляди М. Грушевського.
11. Визначте вклад М. Грушевського у розвиток історичної науки та дослідження історії Подільського краю.
12. Охарактеризуйте діяльність професорсько-викладацької корпорації Кам'янець-Подільського державного українського університету в царині дослідження історії краю.
13. Проаналізуйте основні етапи історіографічного процесу радянської доби.
14. З'ясуйте діяльність Кабінету виучування Поділля у 1920-х роках.
15. Охарактеризуйте тенденції розвитку української історіографії на сучасному етапі.
16. У чому проявляється сутність регіональної історіографії.
17. Охарактеризуйте основні праці з історії Поділля XIX ст.
18. Проаналізуйте життєвий шлях Ю. Сіцинського.
19. Охарактеризуйте внесок Ю. Сіцинського у вивчення поділлєзнавства.
20. Визначте основні Центри дослідження історії Поділля на сучасному етапі.
21. Дайте визначення предмету та завдань джерелознавства. Джерелознавство як комплексна дисципліна.
22. З'ясуйте методики дослідження джерел в історичній науці.

23. Визначте методологію підготовки історико-джерелознавчих досліджень.
24. Охарактеризуйте джерелознавчі студії з історії Поділля на сучасному етапі.

Рекомендації до підготовки рефератів

Підготовка студентами рефератів передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми – довільний.

Реферат виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються: назва дисципліни («Українсько-польські відносини: історія і сучасність»); прізвище, ім'я, по батькові студента, номер групи. Реферат має містити план і список літератури та повинен складатися зі вступу, кількох розділів та висновків.

У ході підготовки реферату студент має використовувати вітчизняні та іноземні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, здійснювати систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти, використовувати електронну пошту та телеконференції, застосовуючи методи пошуку в мережі Інтернет. У випадку необхідності слід проводити реферування документів, формуючи власні погляди на явища, події та процеси.

Політика щодо академічної доброчесності:

Студенти виконують самостійну роботу, дотримуючись правил академічної доброчесності відповідно до Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками й здобувачами освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Виявлення ознак академічної недоброчесності під час поточного оцінювання є підставою для не зарахування такої роботи. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час різних видів контролю (ректорського тощо) та заліку заборонено. Студенти можуть використовувати мобільні пристрої під час заняття лише для підготовки семінарських завдань.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Комп'ютерна техніка з виходом у глобальну мережу; проектор для мультимедійної презентації; оргтехніка для підготовки матеріалів практичних і самостійних робіт; мобільний телефон для застосування електронних ресурсів та комунікації з викладачем щодо проведення занять і консультацій.

Політика дисципліни

При вивченні навчальної дисципліни «Історична географія України» здобувачі вищої освіти діють відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії. URL: https://drive.google.com/file/d/1HF4ro_sqFSvoXq9CnBqVbEkzVRk2DphR/view.

Положення про відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B5IEIqZ057wxcUdmQzBjMmRkQ0U/view>.

Положення про атестацію здобувачів вищої освіти. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B5IEIqZ057wxRmR4MmhmRDVFT28/view?resourcekey=0-xK6yiIcHnFKLhzIPiwCEJw>.

Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. URL: https://drive.google.com/file/d/1x6avMVJegrsYF45qCwzEbSANmrrLd_eT/view.

Політика щодо реченню та перескладання:

За завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, знімаються бали за несвоєчасність виконання. Студенти зобов'язані дотримуватися всіх строків, визначених для виконання завдань, передбачених курсом. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

Силабус: Регіональна історіографія і джерелознавство.

Складено: Адамським Віктором Романовичем (доцент кафедри суспільних дисциплін, кандидат історичних наук, доцент).

Ухвалено кафедрою суспільних дисциплін (протокол від 26 серпня 2025 року № 1).

Погоджено науково-методичною радою академії (протокол від 27 серпня 2025 року № 1).